

HÚSVÉTI PIROS TOJÁS

HELYETT

A' PESTI KISDED

MAGYAR LEÁNYKÁK'

SZÁMÁRA

* * * *

ÁLTAL

1835.

Pesten

NYOMTATTA LANDERER

Édesim!

Midőn ti nektek húsvéti piros tojás helyett, ezen ajándékokskát rokon szívvel nyújtom, tudjátok meg, hogy engem nem a' magyarosítás dühe lepett meg. Nem, én a' boldogító vallásos érzést óhajtom sziveitekben tökélesítő kézzel felszítani. Dicső Elődinket az Örökvégzés keletről vezérelte mostani édes Honunkba. Ők is, mint mi, ennek kebelében esküdtek fel a' tövis koszorúzta király' zászlója alá. A' boldogító k. vallás elfogadásával olyan idegen szovak is csuszának be nyelvünkbe, melyeket a' ti nemetük gyéren ért. Pedig, hogy lelkesíthet valamely szívet buzgó szeretet, ha értetlen szovakkal jeleltetik a' vonzó tárgy? Én legalább meg nem foghatom. Ezért monda már két század előtt a' magyar Izrael' halhatatlan Főpapja Pázmány Péter É.P. K. „Haszontalan és unalmas a' község előtt sokai deákul olvasni, mivel a' közbevetett deák szók, kiverik inkább az együgyűek' elméjéből, hogy sem belé oltanák a' Tudományt.” 1. Préd. Jertek

azért édesim! kísértsük meg a' dolgot, 's a' vallásunk szertartásiban mutatkozó idegen szavakat tanuljuk megérteni, 's anya nyelvünkön rebegni. Mostani ajándékom csekélység, ha sikerét szemlélhetem, majd többel tisztellek meg titeket, mert én is szívből óhajtom f. t. t. Guzmics Apáturral „Hozza a' Gondviselés, de csendesen, 's a' szeretet szárnyain azt az időt el, mellyben a' Hazának minden fiai, 's leányai, egy szívvel, egy lélekkel, egy nyelvvel imádják a' szentet!!

Isten velünk!

A' * jegyzett szavakat lásd az Észrevételekben.

Absolutio = Feloldozás.
* *Advent* = Eljövétel.
Altista = Fenhangú.
Ambitus = Folyosó.
Amen = Bizony. Úgy légyen.
* *Aniversarium* = Évfordu-
lati áldozat v. nap.
Aspersorium = Hintező.
Baldachin = Menyezet.
Bassista = Alhangú.
Bibliothéka = Könyvtár.
Czerimónia = Szertartás.
* *Cziborium* =
Czirkuláris = Körlevél.
Dispenzáció = Mentvény.
Districtus = Körület.
Doctor (sz.) = Tanító.
Dominus vobiscmn = Úr ve-
letük.
Elevázio = Úrfelmutatás,
Epistola = Levél.
Evangélium = Örömhír.
Fejér vasárnap *
Fekete vasárnap *
Filialis = Fiók.
Flektámus genua = Hajtsunk
térdet.
Fundátor = Alapító.
Fundus = Telep.
Garádics v. *grádics* = Lépcső'.
Gloria = Ditsőség.
Honorarins = Tiszteletbeli.
* *Introitus* = Mise kezdet.
* *Jubilaeum* =
* *Kálvária* =

Kántor = Éneklő.
Káplán = Papsegéd.
* *Karácsony* a' latin *In-
carnatziótól* = Krisztus
Megtetesülése, v.szüle-
tése ünnepe.
Kassza = Pénztár.
Kásztrum doloris = Gyász-
alkat v. gyász-sélye.
Kathedra = Szónoki szék.
Kathedrálisz templom = szé-
kes egyház.
Klasszis = Osztály.
Klerikusz = Papnevedék.
Kollekta = Gyűjtelék.
Komisszárius = Biztos.
Komputus = Számolás.
Konczionátor = Szónok.
Konfessor = Vallásttvő.
Konfiteor = Közgyónás.
Konszekráció = Megszen-
telés.
Kopia = Másolat.
Kórusz = Kar (hely) Ének-
lő kar (személyek.)
Kredo = Hiszek.
Kripta = Sirbólt.
Kruczifiksusz = Feszület.
Kurátor = Gondviselő.
Kvinkvagézimé = Vasárnap.
Lamentáció = Siralom.
Lektor = Olvasó
Leváte = Álljatok föl.
* *Libera* = Szabadíts meg.
Martyr = Vértanú.

<i>Matrihula</i> = Anyakönyv.	<i>Rektor</i> = Igazgató.
<i>Ministrálni</i> = Szolgálni.	<i>Relikviák</i> = Ereklék.
<i>Monostor</i> = Kolostor, Klaustrum 's t. e'féle nevezetek Szerzetes Háza- kot jelentenek, de ép- pen nem olly szálkás szó- nyomozásból, mint az én tőlem igen tisztelet, de még is itten érdekeltt t. K. E. gyaluja alatt ma- rada.	<i>Rekviem</i> = Nyugmise v. Ha- lotti Mise. * <i>Rorate</i> = Hajnali mise. <i>Szekretárius</i> = Titoknok. <i>Szeminárium</i> = Nevendékház. * <i>Szeptuagesime, Szexagesimé</i> = Vasárnapok. <i>Státzió</i> = Állopotat. <i>Statua</i> = Képszobor. <i>Tabernákulum</i> = Hajlék.
* <i>Monstrantzia</i> =	2 ³ / ₄ <i>Te Deum laudamus</i> = Téged Isten dicsérünk.
<i>Muzika</i> = Hanga.	<i>Templom</i> = Egyház.
<i>Nótárius</i> = Jegyző.	<i>Tenorista</i> = Középhangú.
<i>Offertorium</i> = 3 Bemutatás.	<i>Testamentum</i> == Frigy, Tör- vény, Végrendelet.
<i>Osiárius</i> = Ajtóőr.	<i>Textus</i> = Alapmondat.
<i>Parochia</i> = Papház. Paplak.	<i>Thuribulum</i> = Tömjénező.
<i>Pártihda</i> = Részecske.	<i>Universitas</i> = Egyetem.
<i>Passzió</i> = Kínszenvedés.	<i>Vákál</i> = Megőrültt.
<i>Praefatzió</i> = Előbeszéd.	<i>Veni szánkte</i> = Jöjjél szent.
<i>Praesesz</i> = Elnök.	<i>Vikárius</i> = Helyettes.
<i>Processzio</i> = Kereszteljárás.	* <i>Vigilia</i> = Vigyázás.
<i>Profeta</i> = Jövendölő.	
<i>Purgatórium</i> = Tisztálóhely.	

Észrevételek.

- * *Adventns Domini* = Úr' eljövedele, v. Egyházi év első 'sat. vasárnapjának is lehetne neveznünk.
- * *Anniverszáríum*. Alatta értetődik : Szákrum, v. diesz.
- * *Cziborium*. Latin neve azon szent edénynek, mellyben az áldott kenyér tartatik.
- * * *Fejér* vasárnapnak dicső magyar Elődink is onnan nevezték, mivel hajdon a' Nagyszombaton megkereszteltettek, ekkor vetették le fejér ruháikat. – *Fekete* vasárnapnak nevére ellenben a' szertartásunkban! gyász adott alkalmat. 'S valóban az Ünnepek' elnevezésében Őseink a' körülményekre is figyelmeztek; így Krisztus Feltámadását , a' böjt után, *Húsvétnak* mondták – *Gyümölcsoltó Boldogasszonynak* a' kikelet, *Sarlósnak* az aratás szolgáltata nevet 'sat.
- * *Introitus* tulajdonkép Bemenést jelent. De értelmesebb a' fennebb említett jegyzett.
- * *Jubilaeum*, Jubal Zsidó szó szerint: Szabadulást teszen, Hajdon ugyan nálok a' szolgaságból, minálunk a' vétkek' bilincseiből.
- * *Kálvária*, máskép *Golgotha* (Kaponyák helye). Ez Jézus idejében a' gonosztévők' közönséges vesztőhelye volt. Jeruzsálemtől éjszaknyugotra a' kerítés falakon kívül nem dombon, mint közönségessen vélik, hanem egyenes térségen. Valóságos helyét ma meg nem határozhatni.
- * *Kvinkvagézimé* (*Septuag.* és *Sexages.*) Vasárnapok, onnan vették eredetüket j hogy a' kereszténység' zsengejében Húsvét előtt buzgóságból némelyek már 70–60–50 nappal kezdettek böjtölni,
- * *Libera* = Szabadíts meg, t. i. az örökhaláltól. Halotti-Mise után a' Koporsó, v. a' gyász alkat mellett szoktuk énekelni.
- * *Momtrantia* azon szent edény' neve, mellyben a' Szentseg kitétetik közimadás végett, 's mellyet a' tartalmáért a' magyar széltében Szentségnek is nevez.

- * *Pünkösöd* a' görög Pentekoszté szóból származik a' Húsvét-tóli ötvenedik napot jelenti. Nálunk a' Sz. Lélek eljövetele emlékére sátoros ünnep.
- * *Rorate* (v. Hajnali) Mise, onnan veszi nevezetét, mivel az Úr Eljövetele' emlékezetére mondatni szokott Misék „Rorate” szóval kezdődnek.
- * *Vigília*. Vigyázás, a' vérrel festett üldözések idejében vette eredetét, mellyben, habár alattomban virasztva is, buzgón készültek az első keresztények ünnepeikhez. Későbbben a' visszaélések miatt böjtre változtatott.

‘S ím édesim! már csak e' szerint e' Helyett: „Anyám! én ma az *Universitási Templomban* a' *Martyrok Relikviait* csókoltam, holnap a' *Katkedrális Templomban Kasztrum dolorissal Rekviem* fog tartatni; ott is megjelenendek így szólhattok:

„Anyám! én ma az egyetemi Egyházban a' Vértanúk' ereklyéit csókoltam, holnap, a' székes Egyházban gyász alkattal halotti mise fog tartatni, ott is megjelenendek.”